

До разової спеціалізованої вченої ради
у Київському національному університеті
імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01601

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Смоляка Ігоря Анатолійовича
«Підслідність кримінальних проваджень: вдосконалення законодавчого
регулювання та практики застосування», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 Право**

Вивчення рукопису та реферату дисертації І. А. Смоляка, ознайомлення з публікаціями здобувача дає підстави для попереднього висновку, що дисертант досяг поставлених перед собою цілей, роботу виконав на належному науковому й методологічному рівні. Цей висновок підтверджується множиною основних критеріїв, за якими оцінюються такі наукові роботи.

Актуальність теми дослідження. Комплексний характер проблеми підслідності кримінальних проваджень зобов'язує звернути увагу на актуальність цієї теми у декількох аспектах, кожен з яких висвітлює різні площини значущості та необхідності наукових розробок у цьому напрямі.

Соціально-аксіологічний аспект актуальності теми полягає у тому, що в останні роки в Україні відбуваються кардинальні зміни в політичному, соціально-економічному та правовому житті нашої держави та суспільства, які у свою чергу впливають і на різні сфери людської діяльності. Не залишається осторонь і кримінальна процесуальна діяльність, яка є досить важливою складовою кримінальної політики держави, спрямованої на боротьбу із таким негативним у суспільстві явищем як злочинність та на захист прав і законних інтересів осіб, які від неї постраждали. Тому осмислення будь-яких процесів, що впливають чи можуть впливати на таку діяльність, є необхідним і досить важливим як для захисту інтересів суспільства загалом, так і окремих громадян зокрема. Особливості вирішення питань про підслідність кримінальних проваджень є одним із таких процесів. Адже, визначення належного органу досудового розслідування пов'язане з вимогами законності, правової визначеності, належної процесуальної форми та передбачуваності втручання держави у права особи. Тому підслідність не може розглядатися виключно як відомчий розподіл кримінальних проваджень: її

дотримання впливає на легітимність процесуальних дій, можливість перевірки отриманих доказів і справедливість кримінального провадження загалом.

Доктринальний аспект актуальності дослідження підслідності зумовлений масштабною перебудовою вітчизняної архітектури досудового розслідування. Поява нових правоохоронних інституцій та перерозподіл функціональних повноважень усередині традиційних органів розслідування вимагають нового погляду на підслідність як на гарантію ефективного судочинства. Сьогодні цей інститут доцільно розглядати не просто як техніко-розподільчий інструмент, а як фундаментальний процесуально-організаційний механізм, що гарантує раціональний та збалансований розподіл кримінальних проваджень, захист прав людини від свавілля держави й справедливе судочинство загалом. Водночас сучасна правова доктрина демонструє певний консерватизм: значна частина теоретичних напрацювань спирається на застарілі законодавчі моделі та не повною мірою відображає динаміку міжвідомчих зв'язків. Поза увагою дослідників часто залишаються колізії компетенцій, дублювання функцій, а також специфіка реалізації підслідності в умовах воєнного стану та транскордонного співробітництва. Окреслена проблематика визначає високий ступінь актуальності комплексного наукового аналізу інституту підслідності.

Крім того, доктринальний аспект актуальності роботи підкреслюється й тим, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273), пріоритетних напрямів «Правові механізми забезпечення і захисту прав та свобод людини», «Фундаментальні та прикладні проблеми наукового забезпечення боротьби зі злочинністю в Україні» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки (постанова загальних зборів НАПрНУ від 26 березня 2021 року № 12-21). Тематика дисертації кореспондує із завданнями, визначеними Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р «Про затвердження плану заходів, спрямованих на виконання

Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки».

Нормативний аспект актуальності дослідження інституту підслідності кримінальних проваджень зумовлений перманентною нестабільністю та дефектами законодавчої техніки кримінального процесуального закону. Стаття 216 КПК України, яка регламентує правила міжвідомчої підслідності, є однією з найбільш динамічних і піддається постійним точковим, ситуативним змінам, що інколи впливає (в деяких випадках не зовсім позитивно) на внутрішню єдність і логіку Кодексу. Існують глибокі нормативні колізії та дублювання компетенцій у сфері господарських та корупційних правопорушень, де критерії розподілу справ між різними органами досудового розслідування залишаються розмитими. Серйозним нормативним викликом є положення ч. 5 ст. 36 КПК України щодо права прокурора змінювати підслідність «у зв'язку з неефективністю». Відсутність чітких законодавчих критеріїв такої «неефективності» створює надмірний простір для суб'єктивної дискреції. Окремий пласт нормативних проблем пов'язаний із необхідністю адаптації правил підслідності до умов воєнного стану та гармонізації процесуальних процедур із стандартами Європейського Союзу.

Правозастосовний аспект пов'язаний із тим, що у практичній діяльності правоохоронних та судових органів недосконалість інституту підслідності призводить до системних кризових явищ. Найбільш деструктивним наслідком порушення правил підслідності є визнання судами зібраних доказів недопустимими (згідно з доктриною «плодів отруєного дерева»). Як наслідок, багатомісячна робота слідчих органів нівелюється, що призводить до виправдання осіб, які причетні до вчинення кримінальних правопорушень. На практиці мають місце випадки маніпуляцій правовою кваліфікацією, що призводить до здійснення розслідування органом, до предмета відання якого провадження не належить. Юрисдикційні спори та відомчий егоїзм між різними органами досудового розслідування інколи призводять до паралельного розслідування однакових фактів і блокування рішень один одного. Перекидання ж проваджень від органу до органу порушує принцип розумних строків та обмежує право потерпілих та осіб, які притягуються до відповідальності, на доступ до правосуддя.

Викладене свідчить про існування науково-прикладної проблеми, яка полягає у необхідності комплексного теоретичного дослідження проблематики підслідності кримінальних проваджень та розробці науково-обґрунтованих підходів щодо її доктринального розуміння й забезпечення належної реалізації. Саме тому актуальність теми дисертаційного дослідження Ігоря Анатолійовича Смоляка не викликає сумніву.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є достовірними й обґрунтованими, такими, що вирішили поставлену мету і завдання дослідження.

Метою дисертаційної роботи є формування комплексної науково обґрунтованої концепції інституту підслідності в кримінальному процесуальному праві України, яка поєднує теоретичні засади, аналіз нормативного регулювання та правозастосовної практики, з урахуванням трансформацій кримінального процесуального законодавства, практики національних судів та Європейського суду з прав людини, а також розроблення практично орієнтованих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання підслідності та підвищення ефективності її застосування у сфері кримінального провадження (с. 18 дисертації).

Для досягнення поставленої мети вирішувалися такі основні завдання: - провести аналіз науково-доктринальних підходів до визначення підслідності та уточнити її поняття і правову природу як інституту підслідності органів досудового розслідування; - дослідити нормативно-правове закріплення підслідності в Україні, визначивши системний зв'язок приписів КПК України щодо процедур визначення/зміни підслідності (з урахуванням спеціальних режимів і винятків); - проаналізувати міжнародно-правові та компаративні підходи до організації (координації) кримінальної юрисдикції у різних правових системах та транскордонних провадженнях (зокрема на прикладі європейських моделей), з'ясувавши їх значення для підвищення процесуальної визначеності на національному рівні; - розкрити правові й організаційні аспекти визначення та зміни підслідності у практиці досудового розслідування, у тому числі типові підстави зміни підслідності та проблеми документування відповідних процесуальних рішень; - дослідити роль органів прокуратури в реалізації правил

підслідності (процесуальне керівництво, межі розсуду, мотивування постанов, взаємодія з органами досудового розслідування) та визначити пов'язані гарантії прав учасників провадження; - проаналізувати роль суду (слідчого судді) у забезпеченні дотримання правил підслідності та окреслити межі й інструменти судового контролю у відповідній сфері; - встановити правові наслідки порушення правил підслідності для допустимості доказів і для доказової бази обвинувачення; систематизувати національну судову практику та практику ЄСПЛ щодо впливу таких порушень на гарантії справедливого судового розгляду; - сформулювати теоретично обґрунтовані та практично реалізовані пропозиції щодо вдосконалення КПК України у частині визначення/зміни підслідності (процедура, строки, мотивування, повідомлення сторін, оскарження, узгодженість термінології), з урахуванням виявлених проблем правозастосування та емпіричних матеріалів (результатів опитування) (с. 18 дисертації)..

Загальний аналіз наукової праці, висновків за розділами та загальних висновків дозволяє стверджувати, що зазначені завдання дисертантом були виконані, а мета дослідження – досягнута.

Мета і завдання співвідносяться з об'єктом і предметом дослідження. Так, його об'єктом є кримінальні процесуальні правовідносини, що виникають у зв'язку з визначенням належного органу досудового розслідування під час здійснення кримінального провадження в умовах трансформації правозастосовної практики. Предметом дослідження є підслідність кримінальних проваджень: вдосконалення законодавчого регулювання та практики застосування (с. 18-19 дисертації).

Відповідно до мети і завдань наукового дослідження використано сукупність методів сучасної гносеології. Методологічною основою дисертації є системний підхід до вивчення кримінального процесуального інституту підслідності, що реалізовувався шляхом застосування комплексу загальнонаукових і спеціальних юридичних методів, зокрема: системно-структурного, порівняльно-правового, діалектичного, формально-логічного, моделювання, абстракції, узагальнення, емпіричного аналізу.

Нормативну основу роботи склали Конституція України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; рішення

Європейського суду з прав людини, КПК України, чинні закони й підзаконні акти, іноземне кримінальне процесуальне законодавство, практика Верховного Суду.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері кримінального процесуального права, загальної теорії права, міжнародного права, прав людини та порівняльного правознавства. При цьому слід зазначити, що наукові джерела використані дисертантом переважно критично – з глибоким аналізом, коректною полемікою та аргументацією власного підходу до тих або інших положень, висновків чи пропозицій їх авторів, що свідчить про зрілість дослідника та високу загальну наукову культуру.

Емпіричну базу дослідження склали вивчення понад 100 судових рішень, матеріали понад 80 кримінальних проваджень, а також результати анкетування 100 суддів, працівників органів прокуратури, працівників органів досудового розслідування та адвокатів.

Науковий апарат рецензованої дисертації достатньо високий. Матеріал викладено чітко, доступно, логічно послідовно, юридично грамотно. Коректно виділено головні положення.

Ці та інші показники свідчать про комплексну, цілісну, теоретично і практично значущу роботу, вказують, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації мають достатній ступінь наукової обґрунтованості, є достовірними.

Структура та обсяг дисертації І. А. Смоляка зумовлені визначеною метою, завданням та предметом дослідження. Дисертація структурно складається із вступу, трьох розділів, що поділені на дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У розділі 1 «Теоретичні та компаративно-правові підходи до розуміння інституту підслідності» досліджуються питання щодо науково-доктринальних підходів до визначення підслідності, нормативно-правового закріплення інституту підслідності в Україні та міжнародно-правових підходів до нормативного регулювання інституту підслідності.

У розділі 2 «Сучасні підходи до правового застосування підслідності кримінальних проваджень» аналізуються правові та організаційні аспекти

визначення і зміни підслідності кримінальних проваджень, роль органів прокуратури та суду в реалізації підслідності кримінальних проваджень.

У розділі 3 «Правові наслідки порушення правил підслідності: національний та міжнародний контекст» розглядаються особливості впливу порушення підслідності на допустимість доказів, судова практика України щодо наслідків порушення правил підслідності, практика Європейського суду з прав людини щодо впливу недотримання правил підслідності на гарантії справедливого судового розгляду

Зроблені висновки до дисертації в достатній мірі відображають одержані наукові результати. Висловлені ідеї, висновки й пропозиції автор підтверджує та підкріплює емпіричними даними, наявними доктринальними позиціями з питань, що розглядаються.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації визначається перш за все тим, що дисертація І. А. Смоляка є комплексним і системним дослідженням підслідності кримінальних проваджень як інституту кримінального процесуального права, який забезпечує нормативне розмежування повноважень органів досудового розслідування та визначає процесуальний порядок її реалізації, передання і зміни. У роботі здійснено цілісний аналіз чинного правового регулювання підслідності, механізмів вирішення питань визначення та зміни підслідності, а також практики застосування відповідних положень з огляду на їх вплив на належну процесуальну форму досудового розслідування і на допустимість доказів.

Так, одним із основних позитивних моментів, який потрібно відзначити в поданій дисертаційній роботі, є те що в ній запропоновано авторське бачення змісту і структури механізму реалізації підслідності у кримінальному провадженні та виокремлено його ключові елементи: первинне визначення уповноваженого органу; процедурне передання матеріалів кримінального провадження; зміна підслідності у встановленому КПК України порядку; вирішення спорів щодо підслідності; процесуальне документування відповідних рішень.

Заслужують на увагу й пропозиції дисертанта щодо класифікації порушень правил підслідності (первинного визначення; порушення порядку передання; здійснення досудового розслідування неуповноваженим органом; дефекти рішення

про зміну підслідності) та обґрунтування необхідності диференційованого підходу до їх правових наслідків залежно від характеру порушення і його впливу на права учасників та результати доказування;

Цікавим є обґрунтування концепції двокомпонентної оцінки судами наслідків порушення підслідності, за якою судова практика підлягає розмежуванню на: (а) випадки, коли порушення підслідності за своїм змістом і наслідками становить істотне порушення вимог КПК України та тягне питання про недопустимість доказів; (б) випадки, коли відповідне порушення оцінюється судом у межах загальних правил оцінки доказів з урахуванням конкретних обставин провадження;

Викликають інтерес сформульовані критерії мотивування й перевірки та мінімальні стандарти документування рішень прокурора про визначення/зміну підслідності, включно з фіксацією фактичних і правових підстав, що зменшує ризики довільного перерозподілу повноважень і забезпечує правову визначеність.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що сформульовані положення, висновки та пропозиції є істотним внеском дисертанта в науку кримінального процесу, дозволяють використовувати їх у науково-дослідній діяльності.

Практична значущість результатів дослідження визначається його загальною спрямованістю на вдосконалення кримінального судочинства. Окремі сформульовані в дисертації положення демонструють нові підходи до вирішення питань про підслідність кримінальних проваджень.

Результати дослідження можуть бути впроваджені й використовуватись (а окремі з них, як зазначає у вступі роботи сам дисертант, уже впроваджені та використані дисертантом): - *у правотворчій діяльності* – під час підготовки проєктів нормативно-правових актів та змін до чинного законодавства щодо визначення підслідності кримінальних проваджень. Зокрема, результати дисертаційного дослідження були використані здобувачем під час підготовки пропозицій і зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України і деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності органів кримінальної юстиції» (реєстр № 13699 від 26.09.2025); - *у правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності роботи органів досудового розслідування і прокуратури,

удосконалення практики визначення компетентного органу та запобігання процесуальним помилкам; - у судовій діяльності – з метою забезпечення єдності підходів при здійсненні судового контролю за додержанням правил підслідності в кримінальному провадженні; - у навчальному процесі – для викладання дисциплін «Кримінальний процес», «Проблеми кримінального судочинства» та інших суміжних курсів, при розробленні методичних посібників, підручників і навчальних програм; - у науково-дослідній діяльності – як база для подальших досліджень студентами, аспірантами та іншими науковцями у сфері кримінального процесуального права (с. 21-22 роботи).

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях. Результати дослідження повною мірою відображені в наукових фахових виданнях, зміст і характер яких відповідають вимогам МОН України, а також у виступах автора з доповідями основних положень дисертації на науково-практичних заходах, що в цілому свідчить про достатній рівень її апробації.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у трьох статтях в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (з них дві одноособово і одна у співавторстві), а також у двох тезах доповідей на наукових конференціях.

Загалом опубліковані І. А. Смоляком праці достатньо повно відображають зміст основних положень і висновків дослідження та дозволяють науковій громадськості ознайомитися з ними.

Дотримання академічної доброчесності. Академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача офіційним опонентом не виявлено.

Реального або потенційного **конфлікту інтересів** у офіційного опонента ні стосовно здобувача, ні стосовно наукового керівника – немає, ми не є близькими особами.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Даючи позитивну оцінку рецензованій дисертації, варто зауважити, що, як і будь-яка значна за обсягом та кількістю досліджуваних проблем наукова праця, вона має й окремі суперечливі або дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації або пояснень здобувача під час прилюдного захисту. Так, зокрема:

1. Автор у тексті всієї роботи досить активно оперує терміном «компетенція органу досудового розслідування». Приміром, на с. 89 дисертації мова йде про «розподіл компетенції органів досудового розслідування». В той же час, на с. 75 роботи процитована домінуюча в науковій літературі позиція, яку підтримує й дисертант, про те, що компетенція складається з повноважень (прав і обов'язків) та предмета відання. У зв'язку з цим виникає питання: чи коректно використовувати формулювання розподіл компетенції щодо зміни підслідності, адже по великому рахунку мова йде лише про зміну такої її складової як предмета відання?

Крім того, в роботі зустрічається й використання автором терміна «юрисдикція». З погляду ж сучасної правової доктрини, поняття «підслідність», «компетенція» та «юрисдикція» не є синонімами та мають власну сутність. Їх чітке розмежування має фундаментальне теоретичне та практичне значення для кримінального процесу. На думку офіційного опонента, відмінність підслідності від компетенції полягає в тому, що підслідність характеризує відносини між органом розслідування і кримінальним провадженням з точки зору юридичних ознак провадження (об'єкта); компетенція ж з точки зору ознак відповідного органу (суб'єкта). Термін «юрисдикція», який у чинному КПК використовується як стосовно суду, так і щодо органів досудового розслідування (див., наприклад, ч. 1 ст. 218 КПК), вживається у смислі сфери, на яку поширюються повноваження певного державного органу. Зважаючи на висловлені міркування, на публічному захисті хотілось би почути позицію дисертанта щодо розуміння та розмежування таких понять як «підслідність», «компетенція» та «юрисдикція».

2. На сторінках 36-37 роботи автор зазначає, що «у доктринальному сенсі види підслідності виступають елементами системної класифікації, що дозволяє конкретизувати компетенцію органів досудового розслідування залежно від різних факторів: характеру кримінального правопорушення (предметна підслідність), особи, яка його вчинила (персональна), місця події (територіальна), взаємозв'язку кількох кримінальних проваджень (підслідність за зв'язком проваджень), або особливостей законодавчого визначення альтернативної чи спеціальної підслідності».

Зважаючи на процитоване положення, можна дійти висновку, що автор дисертації є прихильником домінуючого у вітчизняній кримінальній процесуальній

науці підходу щодо множинності видів підслідності. Офіційний же опонент належить до числа тих науковців, які вважають, що видів підслідності є тільки два: 1) предметна (відомча чи міжвідомча), яка регулюється в основному нормами ст. 216 КПК та дає можливість визначити орган досудового розслідування якого відомства буде його здійснювати; 2) територіальна (внутрішньовідомча), яка регулюється нормами ст. 218 КПК і дає можливість визначити орган досудового розслідування якої адміністративно-територіальної одиниці буде його проводити. Ознаки (критерії, приписи), які передбачені в ст. 216 КПК і які впливають на вирішення питання, який саме орган досудового розслідування (якого відомства) буде здійснювати досудове розслідування, на думку опонента, не зумовлюють виділення самостійного виду підслідності. Всі вони (а станом на сьогодні КПК передбачає їх чимало, зокрема: кваліфікаційна, персональна, за зв'язком проваджень, альтернативна, ознака особи, щодо якої скоєно злочин, ознака предмета чи розміру предмета злочину, універсальна) кожна окремо чи в сукупності обумовлюють вирішення питання вибору одного з п'яти органів досудового розслідування, який буде його здійснювати. Крім того, як свідчить аналіз розвитку вітчизняного кримінального процесуального законодавства, кількість ознак (критеріїв, приписів), які передбачені в ст. 216 КПК, може змінюватись за рахунок виключення існуючих чи введення нових. Звідси виникає питання: чи означає це, що в такому випадку з'явиться новий вид підслідності? Думається, що ні.

На публічному захисті хотілось би почути думку дисертанта щодо висловлених вище міркувань та контраргументи проти них.

3. У підрозділі 1.2 роботи, дисертант зазначає, що на практиці інколи виникають колізії при вирішенні питання предметної (міжвідомчої) підслідності. На с. 44 дисертації наводиться приклад кримінального провадження стосовно ексначальника Управління Служби безпеки України в Харківській області, якому інкриміновано державну зраду (ст. 111 КК України) та порушення встановленого порядку несення військової служби (розділ XIX КК України). Незважаючи на те, що злочини проти основ національної безпеки зазвичай належать до підслідності СБУ, досудове розслідування в цьому провадженні здійснювало Головне слідче управління Державного бюро розслідувань.

Так, дійсно в конкретних кримінальних провадженнях може спостерігатись колізія між ознаками (критеріями, приписами), передбаченим в ст. 216 КПК (приміром між кваліфікаційною та персональною, як в нашому випадку) та які впливають на вирішення питання підслідності. Тому на публічному захисті хотілось би почути позицію дисертанта щодо порядку вирішення таких колізій. Чи правильно буде, приміром, вирішувати таку колізію, зважаючи на те, що кваліфікаційна ознака є загальною, а персональна – спеціальною, якій і повинна надаватись перевага в таких випадках? Чи можливо така колізія повинна вирішуватись з інших міркувань, приміром залежно від більшої вагомості об'єкта посягання (в наведеному прикладі конкретного кримінального провадження можливо більш вагомим таким об'єктом були інтереси національної безпеки)?

4. При розгляді питання щодо впливу порушення підслідності на допустимість доказів та на підставі аналізу вітчизняної судової практики щодо цього питання, автор робить висновок, що «недопустимість доказів не може виводитися з формального констатування порушення підслідності без встановлення юридично значущих елементів у межах оцінки конкретного доказу. Обґрунтування недопустимості потребує, по-перше, з'ясування статусу суб'єкта, який отримав відомості, та наявності/відсутності в нього процесуальних повноважень у цьому провадженні; по-друге, визначення конкретного права чи свободи, щодо яких допущено порушення, і мотивування істотності такого порушення; по-третє, встановлення причинного зв'язку між порушенням правил підслідності та способом отримання відповідних відомостей. Саме такий підхід забезпечує належний рівень правової визначеності при розв'язанні спорів про підслідність у контексті допустимості доказів» (с. 147 роботи).

Можна припустити, що такий висновок дисертанта ґрунтується на сучасній вітчизняній судовій практиці, яка свої витoki бере із досить резонансного рішення Великої Палати Верховного Суду від 31 серпня 2022 р. у справі № 756/10060/17 (провадження № 13-3к22).

Проте, при аналізі змісту як ст. 2, так і ст. 87 КПК (зокрема ч. 3), інших статей чинного КПК та вітчизняної судової практики, на думку опонента, варто дійти висновку про те, що істотними порушеннями, які зумовлюють визнання недопустимими як докази певних фактичних даних, можуть бути порушення двох

видів: 1) зв'язані з порушенням конвенційних чи конституційних прав і свобод людини; 2) порушення правової процедури, що не пов'язані чи зв'язані досить віддалено з такими правами і свободами людини. Підтвердження цієї думки міститься і в самому згаданому вище рішенні Великої Палати: «невідповідність тим чи іншим вимогам закону нівелює доказове значення відомостей, одержаних у результаті відповідних процесуальних дій, не в будь-якому випадку, а лише в разі, якщо вона призвела до порушення прав людини і основоположних свобод *або ж ставить під сумнів походження доказів, їх надійність і достовірність* (курсивом виділено В. В.)».

У зв'язку з цим виникає питання, чи не варто розглядати порушення правил підслідності, які не тягнуть за собою порушення конституційних чи конвенційних прав особи (хоча тут варто зауважити, що в будь-якому випадку вони є такими, що порушують право особи на належну правову процедуру, на належний орган досудового розслідування) як такі, що ставлять під сумнів походження доказів, їх надійність і достовірність (адже отримані органом досудового розслідування, який не має належної спеціалізації)? Якщо так, чи не означатиме це, що при вирішенні питання щодо допустимості доказів, зв'язаних з порушенням підслідності, не обов'язково визначати конкретні права чи свободи, які у зв'язку з цим були порушенні?

5. Як свідчить аналіз змісту дисертаційної роботи її емпіричну базу склали результати вивчення низки судових рішень вітчизняних судів різних інстанцій, практика ЄСПЛ, а також результати анкетування практичних працівників, які беруть участь в кримінальних провадженнях. Проте, думається, що методику добору судових рішень, матеріалів кримінальних проваджень і респондентів доцільно було б описати докладніше. Це дозволило б точніше оцінити репрезентативність отриманих результатів та межі, в яких вони можуть бути поширені на загальну правозастосовну практику.

Водночас висловлені зауваження стосуються переважно спірних питань дослідження або ж окремих недостатньо чітко викладених позицій. Здебільшого вони є свідченням творчого характеру роботи, а деякі з них мають характер побажань і мають стати основою для дискусії під час публічного захисту дисертації. Їх наявність не знижує достовірності основних наукових здобутків,

висновків і рекомендацій, що містяться в рецензованій дисертації, не спростовує її загальної концепції та положень, що становлять наукову новизну дослідження й виносяться на захист.

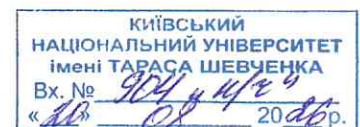
ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Актуальність теми дослідження, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, наукова новизна та значущість отриманих результатів дають підстави для висновку про те, що дисертаційна робота Ігоря Анатолійовича Смоляка є самостійною, завершеною науковою працею, в якій автором отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливе для науки завдання з комплексного дослідження інституту підслідності кримінальних проваджень.

Дисертація виконана за спеціальністю 081 Право та відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Смоляк Ігор Анатолійович, на підставі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Офіційний опонент –

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
«18» серпня 2026 року**

В'ячеслав ВАПНЯРЧУК

Підпис проф. В. Вапнярчук засвідчую
Вчений секретар Юрій Мозинський